

אבות תקנום

תמצית סוגיות ה"דף היומי"

מתוך "דרך ישרה" מסכת מגילה

דפים ט - טז, פרשת מסעי

דרך ישרה תמצית הדף

דף ט'

*אשורית והלשון. *יונית לרבנן. *השינויים לתלמי.

- א. עד שיכתבנו אשורית ולא בכל לשון, על מה קאי 1. בגופן שלהם, ודחי ה"ה למקרא שכתבו מקרא. 2. כרשב"ג דמתני', ודחי דמתיר גם יונית. 3. תפילין ומזוזות, ודחי דלא שייך בהם תרגום. 4. מגילה אסור, שנא' ככתבם. 5. בנביאים וכתובים, כר"י דהתירו ס"ת בלבד משום תלמי.
- ב. התירו יונית לר"י רק בס"ת, ודעת רבנן 1. תפילין ומזוזות, ודחי והיו. 2. ספרים, ודחי דליכא תנא דאסר. 3. התירו שיכתבו רק יונית.
- ג. השינויים שעשו לתלמי: 1. אלוקים ברא בראשית. 2. אעשה אדם בצלם ובדמות. 3. ויכל ביום הששי. 4. זכר ונקבה בראו. 5. הבה ארדה ואבלה. 6. ותצחק שרה בקרוביה. 7. באפס הרגו שור וברצונם עקרו אבוס. 8. משה הרכיב על נושא בנ"א. 9. מושב בני במצרים ובשאר ארצות. 10. וישלח את זאטוטי בניי. 11. ואל זאטוטי בניי לא שלח ידו. 12. לא חמד אחד מהם נשאתי. 13. אשר חלק להאיר. 14. אשר לא צויתי לעבדם. 15. צעירת רגלים, במקום ארנבת.

דף י'

*קדושה לעת"ל. *פתיחה לאסתר. *ויהי לשון צער. *ויהי בשמחה. *מסורת בידינו.

- א. השמועות בקדושה לעת"ל 1. לר"א עשו קלעים להיכל ולעזרה ובנו להיכל מבחוץ, ולר"י מקריבין אף שאין בית ש"מ דקדשה לעת"ל. ודחי דקלעים רק לצניעותא, וכ"א אמר מה ששמע. 2. רי"ש בר"י דכשבאו לא"י קדשו את הערים, ש"מ דלא נתקדשו לעת"ל. 3. תני אידך דמנאום ולא הוצרכו לקדש, ש"מ שנתקדשו לעת"ל. 4. הקרבה בבית חוניו שרי, ש"מ לא נתקדשה לעת"ל. 5. במשנה ירושלים אין אחריה היתר, ש"מ נתקדשה לעת"ל. 6. יתורא ו' אשר לוא חומה למה שהיה בעבר ונתקדש, ש"מ דקדשה לעת"ל.
- ב. כיצד פתחו לדרוש במגילת אסתר: 1. כל ויהי לשון צער, והכא היה המן, ודחי דאיכא גם ויהי שהם שמחה. 2. ויהי בימי לשון צער: אחשורוש, שפוט השופטים, אמרפל, אחז, יהויקים. 3. והכרתו לבבל, נכד זו ושתני. 4. תחת הנעצוץ זה המן, ברוש זה מרדכי. 5. והיה כאשר שש, שמישיש אחרים להאביד. 6. לחוטא נתן ענין לאסוף, זה המן. 7. מלך ושרים, אלו ושתני והמן ובניו. 8. ויט עלינו חסד. 9. ותוציאנו לרויה. 10. ראו כל אפסי ארץ. 11. דוב אלו הפרסים, שוקק על עם דל.

12. בעצלתים מתורה, ימך המקרה במים עליותיו. 13. בקום עלינו אדם, ולא מלך, זה המן. 14. במשול רשע המן, יאנח עם. 15. כי מי גוי גדול. 16. או הנסה אלוקים. 17. ויהי, ויי על שהתקיים והתמכרתם. 18. לא מאסתים. 19. ואם לא תורישו, מזה נולד המן. 20. כאשר דימיתי לעשות להם אעשה לכם.

ג. ויהי לשון צער, מצינו לגבי: 1. אחשורוש. 2. שפוט השופטים. 3. החל האדם לרוב. 4. בנסעם מקדם. 5. בימי אמרפל. 6. בהיות יהושע ביריחו. 7. איש מן הרמתים. 8. כי זקן שמואל. 9. דוד משכיל. 10. כי ישב המלך בביתו.

ד. הקושיות שמצאנו ויהי לשון שמחה 1. ביום השמיני, ודחי נדב ואביהוא. 2. בנין ביהמ"ק. 3. כאשר ראה יעקב את רחל. 4. ויהי ערב ויהי בוקר.

ה. מסורת בידינו 1. ויהי לשון צער, ולמסקנא דוקא ויהי בימי. 2. אמוץ ואמציה אחים, שכל כלה שהיא צנועה בבית חמיה יוצאים ממנה מלכים ונביאים. 3. מקום ארון אינו מן המדה, ממדות קה"ק והכרובים.

✂ דף י"א

***לא מאסתים. *אחשורוש. *הוא. *מלכו בכיפה. *החשבונות.**

א. לא מאסתים בימי: 1. כשדים, דניאל וחמו"ע. 2. יונים, שמעון הצדיק חשמונאי ובניו. 3. המן, מרדכי ואסתר. 4. רומיים, בית רבי וחכמי דורות. 5. אני ה', גוג ומגוג ולעת"ל.

ב. אחשורוש 1. אחיו של נבוכדנצר. 2. הושחרו פנים כקדירה. 3. כל הזוכרו אומר אח לראשו. 4. נעשו רשין בימיו.

ג. הוא מתחילתו ועד סופו 1. רשע, אחשורוש עשיו דתן ואבירם ואחו. 2. צדיק, אברהם אהרן ומשה ודוד הקטן.

ד. מלכו בכיפה ומנין 1. אחאב, ששלח לכל הממלכות לחפש את אליהו. 2. נבוכדנצר, קרא והיה הגוי אשר לא יתן צוארו. 3. לא נמנו: שלמה, מפני שמלך אף על העליונים. 4. סנחריב, מפני ירושלים. 5. דריוש, חסרו לו שבע. 6. כורש, שאמירתו כל ממלכות הארץ היה התפארות.

ה. חשבון המלכים והשנים במלכות בבל ופרס 1. נבוכדנצר מלך מ"ה שנים. בשנת א' כבש נינוה, ב' יהויקים, ח' יהויכין, י"ט צדקיהו. 2. אויל מרודך מלך כ"ג שנים, גמרא. 3. בלשצר מלך שלש שנים, בשנתו השלישית עברו שבעים שנה למלכות בבל, ועשה משתה בכלי ביהמ"ק ובו מת. 4. דריוש וכורש מלכו חמש שנים, ופקידה ראשונה היתה בשנה הראשונה לכורש. 5. אחשורוש מלך י"ד שנים. בשנת שלש למלכו מלאו שבעים לגלות יכניה, לכן עשה משתה בכלי ביהמ"ק, ובו מתה ושתי. 6. בשנת אחת לדריוש בן אסתר חזרו לבנות את ביהמ"ק, והשלים השנים המקוטעות.

✂ דף י"ב

***דרשות הפסוקים. *השמות והקרבות. *ייחוס מרדכי.**

א. דרשות פסוקי תחילת המגילה: 1. המולך מעצמו, לשבח שהיה ראוי, או לגנאי שנתן ממון רב. 2. מהודו ועד כוש, פליגי אם קרובים או רחוקים. 3. שבע ועשרים ומאה, בתחילה על שבע ואח"כ עשרים. 3. המולך, בכיפה. 4. כשבת, שנתישבה דעתו בחשבונו שלא יגאלו. 5. פרס ומדי, התנו מהם מלך ומהם השרים. 6. יקר תפארת גדולתו, בגדי כהונה. 7. קירב את הרחוקים, פליגי אם היה מלך פקח, או טיפש שלא יעמדו לצידו. 8. נתחיבו כליה, להו"א על שנהנו מהסעודה, ולמסקנא שהשתחוו לצלם נבוכדנצר. 9. חצר גינת ביתן: לכ"א לפי הראוי, או שלא החזיקתן, או שפתח

לשם פתחים שיחזיקו. 10. חור, מעשה חורים או מילת לבנה. 11. כרפס, כרים של פסים. 12. מטות זהב וכסף, כפי הראוי או רגלי זהב. 13. בהט, אבנים הקשות להשגה. 14. דר וסוחרת: שורות, אבן טובה, דרור לסוחרים. 15. שונים, ששונים בטעותם ושותים בכלי ביהמ"ק. 16. יין רב, שגדול יותר מהשותה. 17. כדת, של תורה שאכילה מרובה משתיה. 18. אין אונס, כ"א מיין מדינתו. 19. כרצון איש ואיש, מרדכי והמן. 20. ושתי בבית המלכות, שגם היא נתכונה לעבירה. 21. ביום השביעי שבת, מדה כנגד מדה, שושתי השתעבדה בשבת בבנות ישראל. 22. ותמאן, משום צרעת או זנב. 23. ויקצוף, שבזתו ביחס לאביה. 24. חכמים, רבנן היודעים לעבר שנים. 25. ויאמר ממוכן, הדיוט קופץ בראש. 26. להיות כל איש שורר, צוה דבר שפשוט לאנשים וביזוהו על כך. 27. ויפקד פקידים, בחזקה וכ"א הטמין בתו, לעומת דוד שבקש וכולם הביאו.

ב. השמות ע"ש הקרבנות: 1. כרשנא, כרים בן שנה. 2. שתר, שתי תורין. 3. אדמתא, מזבח אדמה. 4. תרשיש, בחושן. 5. מרס, דם. 6. מרסנא, מרסו מנחות. 7. ממוכן, ערכו שלחן, וי"א מוכן לפורענות.

ג. ייחוס מרדכי איש יהודי וימיני 1. מוכתר בנימוסו. 2. אביו מבנימין ואמו מיהודה. 3. שבט יהודה אמרו שבא מזה שדוד לא הרגו לשמעני. 4. כנס"י אומרת מה שלם ימיני, שאול שחמל על אגג. 5. ע"ש שכל הכופר בע"ז נקרא יהודי. 6. בן יאיר, שהאיר עיני עמ"י. 7. בן שמעי, שה' שמע לתפילתו. 8. בן קיש, שהקיש על שערי רחמים ונפתחו.

✎ דף י"ג

*** שמות משה. * אסתר. * דרשות הפסוקים. * תחבולות אחשורוש. * צניעות. * לשה"ר של המן.**

א. שמות משה רבינו ומדוע 1. ירד, הוריד תורה. 2. גדור, גדר פרצות. 3. חבר, חיבר ישראל לה'. 4. סוכו, נעשה כסוכה. 5. יקותיאל, קיוו לא-ל. 6. זנוח, הזניח עוונות. 7. אבי שלש פעמים, שהיה אב בתורה. 8. אב בחכמה. 9. אב בנביאות.

ב. שמות אסתר 1. הדסה, ע"ש שהצדיקים כהדסים. 2. אסתר, שהסתירה דבריה. 3. ע"ש אסתהר, ירח. 4. בינונית כהדס. 5. ירקרוקת כהדס, אלא חוט של חסד משוך עליה.

ג. דרשות פסוקי אסתר 1. הגלה מירושלים, מעצמו. 2. אין לה אב ואם, נולדה יתומה מאב ואם. 3. לקחה לבת, לבית הינו לאשה. 4. שבע הנערות, מנתה בהן ימי השבוע עד שבת. 5. וישנה, שהאכילה: מאכל יהודי, חזיר, או זרעונים. 6. בערב היא באה, שלא שימש מטתו ביום. 7. נושאת חן, שנדמתה לכ"א כאומתו. 8. נלקחה בשבת, זמן שגוף נהנה מהגוף. 9. ויאבה, טעם בתולה ובעולה.

ד. אסתר לא גילתה את עמה, על אף שאחשורוש: 1. עשה משתה. 2. הוריד מס. 3. שלח דורונות לשרים בשמה. 4. קיבץ בתולות שנית כעצת מרדכי.

ה. שושלת הצניעות 1. רחל מסרה סימנים. 2. שאול לא סיפר המלוכה. 3. אסתר לא הגידה עמה.

ו. לשה"ר של המן על עמ"י 1. ישנו מהמצוות. 2. עם אחד, מפוזר, שלא תיעשה בכך קרחה במלכות. 4. מפורד, כפירדה שלא עושה פירות. 5. בכל המדינות, ולא באחת. 6. דתיהם שונות, במאכל ונישואין מאיתנו. 7. דתי המלך, שה"י פה"י. 8. למלך אין שוה, שאם נפל זבוב אוכלים, ואם המלך נגע לא.

✎ דף י"ד

*** הלל בפורים. * מספר הנביאים. * מיהם מ"ח הנביאים. * שבע נביאות. * השמועות בנביאים. * חולדה**

יִרְמְיָהוּ.

- א. הנביאים תקנו בפורים מקרא מגילה דממיתה לחיים, אבל הלל לא תקנו משום 1. נס בחו"ל. 2. קרית המגילה היא ההלל. 3. אכתי עבדי אחשורוש אנן.
- ב. מספרי הנביאים 1. מ"ח נביאים ושבע נביאות, לנבואות שנצרכו לדורות. 2. רמתים, מאתים צופים. 3. כפלים כיוצאי מצרים.
- ג. מנייני מ"ח נביאים 1. לרש"י אברהם יצחק יעקב משה אהרן יהושע פנחס אלקנה עלי שמואל גד נתן דוד שלמה עדו מיכיהו עובדיה אחיה יהוא עזריה חזיאל אליעזר הושע עמוס מיכה אליהו אלישע יונה ישעיה יואל נחום חבקוק צפניה אוריה ירמיה יחזקאל דניאל ברוך נריה שריה מחסיה חגי זכריה מלאכי חנני עודד. 2. והגר"א מוריד (9) אברהם יצחק יעקב משה אהרן עלי שלמה נריה מחסיה. 3. הגר"א מוסיף שלשת בני קרח אסף הימן איתן ידותון זכריהו דניאל.
- ד. שבע נביאות ומנין 1. שרה, נקראה יסכה שסוכה ברוה"ק, שנאמר שמע בקולה. 2. מרים, נבאה על לידת משה. 3. דבורה, אשה נביאה. 4. חנה, רמה קרני של דוד ולא פכי של שאול. 5. אביגיל, ולא תהיה לך זו לפוקה, אלא אחרת. 6. חולדה, שיאשיה שלח אליה. 7. אסתר. ותלבש מלכות וזה רוה"ק.
- ה. שמועות הנביאים 1. יצאו מרחב שמונה נביאים כהנים: נריה ברוך שריה מחסיה ירמיה חלקיה חנמאל שלום. חולדה, ובאה מרחב שנישאה ליהושע. 2. מלאכי: הוא עזרא שנלחם בנשים הנכריות, מרדכי ע"ש שהיה משנה למלך, או כך שמו. 3. התנבאו בשנת שתים לדרוש, ברוך שריה דניאל מרדכי חגי זכריה ומלאכי.
- ו. מדוע הלכו לחולדה ולא לירמיהו 1. היתה קרובתו ולא הקפיד. 2. נשים רחמניות. 3. ירמיהו הלך להחזיר עשרת השבטים.

✂ דף ט"ו

***השמועות ביופי. *דרשות הפסוקים. *טעמי הזמנת המן. *ר"א אמר ר"ח. *עטרה לצדיקים.**

- א. השמועות ביופי 1. ארבע נשים יפיפיות, שרה רחב אביגיל ואסתר או ושתי. 2. זנות, רחב בשמה, יעל בקולה, אביגיל בזכירתה, מיכל בראיתה.
- ב. ביאור פסוקי המגילה 1. כל אשר נעשה גבר לב המן על אחשורוש, או מלכא עילאה מתתאה. 3. ותתחלחל, נדה או נקביה. 3. התך זה דניאל, שהתכוהו מגדלותו או שהכל נחתך על פיו. 4. ויעבור מרדכי, העביר יו"ט בתענית, או עבר אמת המים. 5. אלי למה עזבתני, שוגג כמזיד ואונס כרצון, או שקראתיו כלב לכן קראתו אריה. 6. פעולת שלשת המלאכים, הגביה צוארה, משך חוט חסד, מתח שרביט. 7. השרביט התארך משתי אמות עד: י"ב, ט"ז, כ"ד, ששים, מאתים אמה. 8. נדדה שנת המלך: מלכו של עולם, עליונים ותחתונים, או שאחשורוש חשש מאסתר והמן. 9. אם מזרע היהודים, משבטי יהודה בנימין אפרים או מנשה, לא תוכל לו. 10. נפול תפול, שעמ"י משולים לעפר ולכוכבים. 11. שככה חמת ה' ואחשורוש, או אסתר וושתני.
- ג. מה ראתה אסתר להזמין את המן 1. טמנה לו פחים. 2. אם רעב שונאך האכילהו. 3. שלא יטול עצה וימרוד. 4. שלא יכירו שהיא יהודית. 5. שעמ"י יתפללו, ולא יאמרו אחות לנו בבית המלך. 6. שיהא מצוי לה. 7. אולי ירגיש המקום בצערה ויעשה נס. 8. שיהרג הוא והיא. 9. שאחשורוש

מלך הפכפכן ויהרגהו מיד. 10. קנאתו במלך ובשרים. 11. לפני שבר גאון. 12. בחומס אשית את משתיהם.

7. שמועות ר"א אמר ר' חנינא 1. אסתר לבשה רוה"ק. 2. איחולי הדיוט שהתקיימו, ארונה לדוד התקיימו דריוש לדניאל, וכן קללת אבימלך לשרה. 3. ה' נותן מים בשמים ואח"כ שופת הקדירה. 4. האומר דבר בשם אומרו מביא גאולה לעולם. 5. צדיק לדורו אבד, כמו מרגלית שאבדה ששוויה עצמי. 6. כל זה איננו שוה לי, שמרדכי בא להמן בשטר שנמכר לו לעבד. 7. ה' עתיד להיות עטרה בראש הצדיקים.
- ה. עטרה בראש הצדיקים לעת"ל למי שהוא: 1. משים עצמו כשיריים. 2. דן את יצרו. 3. דן לאמיתו. 4. מתגבר על יצרו. 5. נו"נ במלחמתה של תורה. 6. משכימין ומעריבין לביכ"נ.

✂ דף ט"ז

*יוסף ואחיו. *ליהודים היתה. *גדול ת"ת. *שנות יעקב.

א. השמועות ביוסף ואחיו 1. חמש חליפות, רמז למרדכי. 2. בכה על צוארי בנימין ב' מקדשים, ובנימין בכה על שילה. 3. עיני אחי בנימין, כמו שאיני כועס עליו. 4. שלח לאביו יין ישן. 5. תעלא בעידניה, להו"א שאחיו השתחו לו, ולמסקנא מיעקב. 6. וידבר על לבם, נר אחד לא יכול לכבות עשרה.

ב. ליהודים היתה: 1. אורה, תורה. 2. שמחה, יו"ט. 3. ששון, מילה. 4. יקר, תפילין.

ג. גדול ת"ת 1. הצלת נפשות, שנתאחרה הזכרת מרדכי. 2. בנין ביהמ"ק, מברוך בן נריה ועזרא. 3. כבוד אב ואם, שיעקב לא נענש.

ד. שנות יעקב אבינו 1. נתברך בן ס"ג, ואז מת ישמעאל. 2. י"ד שנים בבית עבר, עד ע"ז. 3. ז' בלאה, פ"ד. 4. ז' עד שנולד יוסף, צ"א. 5. שש בצאן, צ"ו. 6. שנתים בדרך, צ"ט. 7. יוסף בן שלושים, קב"א. 8. ק"ל לפני פרעה, אחרי ז' שובע וב' רעב. 9. חי י"ו, עד קמ"ו.

הדרן עלך פרה קמח למגילה!

שאלות לחזרה ושינון

ד. מלכו בכיפה, והקושיות (6)	א. עד שיכתבנו אשורית, על מה קאי (5)	דף ט"ז
ה. חשבון השנים (6)	ב. מהו התיירו יונית לרבנן דר"י (3)	
דף י"ב	ג. השינויים שעשו לתלמי (15)	
א. פירושי פסוקי המגילה (27)	א. השמועות בקדושה לעת"ל (6)	דף י"ג
ב. שמות הסריסים ע"ש הקרבנות (7)	ב. הפתיחות לדרוש במגילת אסתר (20)	
ג. ייחוס מרדכי (5)	ג. ויהי לשון צער, היכן מצינו (10)	
דף י"ג	ד. הקושיות ויהי לשון שמחה (4)	
א. שמות משה רבינו (9) ומדוע.	ה. מסורת בידינו (3)	דף י"ד
ב. שמות אסתר (4) ומדוע.	א. לא מאסתים, בימי (5)	
ג. דרשות הפסוקים עם אסתר (9)	ב. אחשורוש, מדוע נקרא כך (4)	
ד. נסיונות אחשורוש שאסתר תגלה את עמה (4)	ג. הוא מתחילתו ועד סופו (2)	דף י"א
ה. במי מצינו צניעות ובמה (3)	ו. והדוגמאות.	
ו. לשון הרע של המן על עם ישראל (8)		
דף י"ד		

- ג. מה ראתה אסתר להזמין את המן (12)
 ד. שמועות ר"א בשם רבי חנינא (7)
 ה. עטרה בראש הצדיקים, איזה (6)
דף ט"ז
 א. השמועות ביוסף ואחיו (6)
 ב. ליהודים היתה ומהו (4)
 ג. גדול ת"ת (3) ומנין.
 ד. שנות יעקב אבינו (9)

- א. אמאי לא תקנו הלל בפורים (3)
 ב. מספר הנביאים (3)
 ג. מנין מ"ח נביאים (3)
 ד. שבע נביאות ומנין (7)
 ה. השמועות בנביאים (3)
 ו. איך הלכו לחולדה ולא לירמיהו (3)
דף ט"ז
 א. השמועות ביופי (2)
 ב. ביאור פסוקי המגילה (10)

הושלמה סדרת "דרך ישרה" על כל הש"ס! יצאו לאור בס"ד מסכתות:

- מכות שבועות**
עבודה זרה הוריות
 מחודדין בפ"ד
זבחים
מנחות
חולין
בכורות
 עם הקדמות ומושגים
ערכין-תמורה
כריתות-מעילה
נדה

- יבמות**
כתובות
נדרים
נזיר סוטה
גיטין
קידושין
 -עם תורתך שעשועי,
 סימני הדף, ותוספתא
בבא קמא
בבא מציעא
בבא בתרא א-ב
סנהדרין א-ב
 עם "יש סדר
 לגמרא" ותמצית כל המסכתא.

- ברכות**
 עם מחודדין בפ"ד.
שבת
 מהדורה חדשה.
עירובין
פסחים
שקלים ר"ה
יומא
סוכה
ביצה תענית
מגילה-פורים
 עם מדרש,
 תוספתא, ותמצית מחזיר יין לרמ"א
מו"ק חגיגה

ניתן להשיג: בטל' 054-8479220, ת.ד. 5053 בני ברק, yesodot100@gmail.com מחיר: 5 ₪.

חיבורים נוספים מבית "דרך ישרה":

נשיח בחוקין 1270 מצוות לפי כל השיטות של מוני תרי"ג המצוות.
בחקותין אשתעשע - על תרי"ג מצוות, לשיטת בה"ג ואוהרות ר"ש אבן גבירול.
עתים לתורה - לוחות ללימוד יומי לכל יהודי, עם הרב מרדכי גנוט שליט"א.

שירת ישראל - סוגיות מסכת ב"ק.
קיצור חרדים מנוקד ומסודר.
קיצור אלשין רות
קיצור אלשין אסתר
קיצור אלשין איכה
 בקרוב בס"ד על שה"ש וקהלת.

באהבתה תשגה תמיד - שיחות באהבת תורה ודרכי זכירתה מהגאון רבי בונים שרייבר שליט"א.
איזוהי דרך ישרה - כיצד ללמוד לשנן ולזכור, עם הכנה למסכת מכות.
הקדמות ומושגים - סדר קדשים, ובקרוב בס"ד על סדרי זרעים וטהרות.

|| ניתן להצטרף לקהל הקוראים,

ולקבל את העלון במייל

לפרטים תגובות והערות:

yesodot100@gmail.com

~94~

המערכת